

KOURUNEVA, MARJONEVA, MÄNTYLAMMINNEVA

Siikajoki-Vihanti

YKJ 7161-65 N, 3400-03 E, ~79-91 m mpy

[AJH 10.ja 14.9.2009]

Soiden sijainti ja tila

Vihannin Möykkyperän ja Siikajoen Vuolunperän kylien välisellä alueella Vihannin harjujakson ja muinaisten rantavallien muodostamassa sokkeloisessa maisemassa on muutama suo jäänyt seudun muutoin tehokkaan ojitustoiminnan ulkopuolelle. Näistä vajaan ojitetuista tai ojitamattomista soista on valittu kolme vierekkäistä suota tarkasteluun, Siikajoen Kouruneva, Vihannin Marjoneva ja Vihannin suo, jolla ei ole karttanimeä ja sitä kutsutaan tässä suolla olevan lammen perusteella Mäntylamminnevaksi. Pienialainen Mäntylamminneva on otettu tarkasteluun osin sitä silmällä pitäen, että sen rannalla olevalla leirikeskukseksi olisi viereisen suon luonnontilalle käyttöarvoa.

Suot sijaitsevat Siikajoen haaraojien latvoilla. Kouru- ja Marjoneva laskevat vesiänsä koilliseen, paikallisen vedenjakajan toisella puolen oleva Mäntylamminneva länteen ja edelleen Vuoluojan kautta Siikajokeen.

Kourunevaksi tässä tulkitaan Kourukankaan koillispuolinen suoalue. Kouruneva rajautuu kaakossa epäselvästi Välinevaan ja näiden välinen alue on ojitettu. Koska itäinen ojitusalue on vedenvirtailuihin nähden sivussa, itse suo kuitenkin vaikuttaa käytännössä luonnontilaiselta. Eteläkaakkoisosassaan suon rajaksi katsotaan Kourukankaasta kaakkoon johtava metsätie raviojineen – rajaahan se suon omaksi hydrologiseksi yksiköksen. Kourunevan luoteiskulmassa, lähellä vedenottamoita on pieni kaivanto. Muutoin suo on vailla ihmistoiminnan merkkejä. Kouruneva on luonnontilaisen kaltainen suo.

Marjonevan kaakkoislaidalla on kaksi peltoaluetta sekä metsäojitusalueet osalla itä- ja länsireunaa. Suon itäosan ojaustolle tulee Marjokaaran länsipuolelta kaiston puhkaiseva oja, joka on onnistuneesti tukittu Metsähallituksen toimesta noin kaksi vuotta sitten. Marjonevan lounaisosan hiekkakaistojen välisillä ohutturpeisillä aronevajuoteilla on jonkin verran hydrologiaa häiritseviä syviä traktoriuria ja maastoajoneuvon jäljistä. Muutoin ihmistoiminnan merkkejä ei suolla näe. Marjoneva on luonnontilaisen kaltainen suo.

Mäntylamminnevallalla ei ole lainkaan metsäoimia. Suon kaakkoislaidalla on virkistysalue mm. uimarantoihin, kalastuspaikkoihin ja leirintäalueihin. Ulkoilmatoiminnot eivät ole itse suolle lainkaan ulottuneet. Suolla ei havaita mitään ihmistoiminnan merkkejä, ainoastaan pohjoisesta vedenottamolta tuleva vesijohtolinja sivuaa suoaltaan itäreunaa. Mäntylamminneva on luonnontilainen suo.

Suoyhdistymien ja kasvillisuuden luonne

Vaikka kaikki kolme käsiteltävää suota ovat vierekkäin saman harjuaineksen ja siitä muodostuneiden rantavallien vaikutuspiirissä, on soiden ekohydrologia ohjannut niiden kehityskulun erilaisiin lopputuloksiin.

Kouruneva on pitkänomainen, osin jäkäläkaartojen pilkkoma aapasuosysteemi, osin pienen suolammen ja verraten puustoisien suoaltaan luonnehtima. Suon eteläinen allas on poikittaisten vedenvirtailujen vuoksi kasvillisuuskuvioltaan kirjava. Etenkin karut minerotrofiset rahkasammalrimpinevat ja karut rimpiset kalvakkasaranevat muodostavat suon poikki juotteja, joiden väleihin jää mm. äärikaruja lyhytkorsirämeitä, karuja sararämeitä, isovarpurämeitä ja rahkarämeitäkin. Kourulammen ranta on karua ja keskivinteistä sararämettä sekä vastaavia nevoja. Lammen rannalla on myös luhtanevaa, jolla esiintyvät mm. suoputki ja hoikkavilla.

Maisemallisesti vaikuttavien jäkäläisten rantavallien väleihin jäävissä juoteissa vallitsevat mesotrofiset rimpinevarämeet ja sararämeet, mesotrofiset ruopparimpinevat ja vastaavat kalvakkasaranevat. Juottialueella on yksi kuvio mesotrofista sarakorpea, jossa kasvaa mm. paatsama ja kataja. Juottien päissä esiintyy mm. lamparerahkasammalen, vaalea- ja jouhisaran luonnehtimia aronevoja sekä jouhisaran ja jouhivihvilän dominoimia arokosteikkoja.

Marjoneva on laaja, harjun ja rantavallien rajaama ja rantavalleja sisältävä, aapasuo, jossa on muutama pieni keidasosa. Valtaosa suosta on karua jänteetöntä rahkasammalrimpinevaa, jota on vaikuttavan laajalti suon

eteläosassa keskusvarastoaltaan kaltaisesti sekä Iso Kourulammen eteläpuolella. Karut suursaranevat ja karut mätäspintaist rämeet ja rämekombinaatiot esiintyvät monissa kohdin. Lyhytkorsikeidasrämeitä ja rahkarämealoja on syntynyt usealle vesivirtauspaitsiokohdalle. Kalvakkanevoja tavataan monissa kosteusasteissa.

Kangasmaiden reunojen kangasrämeet ovat tavallisesti kapeita saumoja, eikä niillä turpeen ohuudesta huolimatta tavata korkeampaa ravinteisuutta, vettä läpäisevä mineraalimaa kun ei aiheuta suolle merkittävää pintavesivirtausta. Marjonevan lounaisosan suojuotistossa esiintyy jouhisaran vallitsemia paakkurahkasammal pohjaisia aronevoja ja ruoppapohjaisia arokosteikoita; ruskopiirtoheinä esiintyy vain pieninä laikkuina. Marjonevan aivan luoteiskolkassa Iso Kourulammen länsipuolella on aronevaa, joka suojuotin kärjessä muuttuu kiinnostavan kauniiksi sara-, muta- ja karhunsammaleroiksi. Näissä kausikosteissa juottien päissä suuri osa suovesistä menee lajittuneeseen mineraalimaahan muodostaen pohjavettä.

Mäntylamminneva on pienialainen aapasuo, jossa suon perusrakenne on yleistäen selkeä: Suon halki kohti sen etelälaidan Mäntylampea kulkee mesotrofinen ruopparimpinevuotti. Sen molemmille puolin ryhmittyvät kuivemmat ja karummat suotyypit, joista yleisimpiä ovat rahkaiset karut lyhytkorsinevat ja vastaavat rämekombinaatiot sekä karu kalvakkanevaräme ja jopa äärikaru kanervainen ja jäkäläinen rahkaräme.

Mäntylamminnevan keskiravinteisuutta ilmentävään kasvistoainekseen kuuluvat rimpivesiherne, rimpivihvilä, vaaleasara, paatsama ja ruskopiirtoheinä. Suolla on paakkurahkasammal verraten yleinen osoittaen kausikuivuutta. Kausittaista kuivuutta sietää myös yksi suon luontotyypeistä, piirtoheinäinen arokuvio; laajemmin suon reunamilla esiintyi kuitenkin nevan ja turpeettoman aron välimuotoa, aronevaa.

Suokolmikolla ei havaittu uhanalaisia kasvilajeja. Luontotyypeistä uhanalaisiin kuuluvat Kourunevan ja Mäntylamminnevan kalvakkarämeet. Suokolmikko sinällään keskiborealisina aapasoina kuuluu uhanalaisiin luontotyyppiyhdistelmiin.

Suolinnuston yleispiirteet

Mistään suokolmikon suosta ei tiedetä tehdyn linnustoselvitystä. Syyskuussa 2009 tehdyn tarkastuskäynnin yhteydessä tavattiin enää Kourunevalla keltävästäräkki ja todennäköinen kuikkalinnun pesä; Marjonevalla riekko, taivaanvuohi, kurjen sulkia, taveja, telkkiä ja joutsenpoikue; Mäntylamminnevalla kurjen ja joutsenen jälkiä sekä riekkopoikue.

Kourunevan, Marjonevan ja Mäntylamminnevan sekä niillä olevien lampien pesimälinnusto jää tuntemattomaksi.

Kouru- ja Marjonevan merkitys soidensuojelun alueellisessa tarkastelussa

Suokolmikosta Mäntylamminsuota on tarkasteltu aivan paikallisesta näkökulmasta, eikä siellä havaittu lajittai luontotyyppitason estettä potentiaaliselle retkeily-, opetus- yms. käyttömuodoille. Suo todettiin myös riittävän monipuoliseksi ja kiinnostavaksi sekä maisemaltaan sievän viehättäväksi.

Kouru- ja Marjoneva ovat lähes luonnontilaisia hydrologialtaan ja ovat oivia esimerkkejä osin rahkoittumisherkistä keskiborealisista aapasoista. Molempiin soihin liittyy vielä rantavallien väliset suojuottisysteemit, joissa kausikosteusgradientti tulee esille koko laajuudessaan.

Suuri osa Marjosuon keskeisestä näkymäalasta on kunnan aloitteesta jo merkitty maakuntakaavaan (2005) suojelumerkinnällä. Samaten Ylä-Vuolujärven itäpuolella kulkeva Vihannin harjujakso on maakuntakaavaan merkitty tärkeänä pohjavesivyöhykkeenä ja sen ydinosa pohjavesialueena.

Mäntylamminsuon virkistysalueen läheisyys niin ikään puoltaa maisemiltaan vaikuttavien jäkäläkaartoisten likisoiden säilyttämistä luonnontilaisena.

Kouru- ja Marjonevan alueellinen merkitys voidaan tarkemmin perustellen arvioida vasta kun on saatu suojelusoista ja oittamattomista suojeluohjelmien ulkopuolisista soista riittävän kattava seudullinen käsitys. Inventoitujen soiden merkitys korostuu entisestään kun huomioidaan Kourunevan länsipuolella oleva luonnontilainen (# 4) "Takakaaranneva". Se on inventoimaton, ilmakuvatarkastelun perusteella osin dyyniityneiden rantavallien kirjavoittama, paikoin keidastunut karu aapasuo.